

شکوفایی در گروی کارآفرینی

صاحب‌نظران از کارآفرینی، الزامات، چالش‌ها و راهکارهای آن می‌گویند.

در آشفته‌بازار اقتصاد کنونی جهان و نابسامانی‌های اقتصادی در کشورمان، راهکاری که بتواند شرایط را به گونه‌ای تغییر دهد که حیات مجدد جوامع توسعه یافته و در حال توسعه را تضمین کند، بی‌شک بدون در نظر گرفتن کارآفرینی سرابی بیش نیست. در این راستا و با توجه به جایگاه کم‌رنگ کارآفرینی در کشورمان و با توجه به نقش و اهمیت کنونی این موضوع، بر آن شدیم طی پرسمانی از استادان، کارشناسان و کارآفرینان برجسته کشور، با مطرح کردن سؤالات زیر، به بررسی این موضوع بپردازیم.

۱) نقش و جایگاه کارآفرینی را به خصوص در بسترسازی توسعه اقتصادی و اجتماعی نوین

چگونه ارزیابی می‌کنید؟

۲) با توجه به وضعیت نابسامان حاکم بر فضای کسب و کار کشور، چه تضمینی برای ورود

نیروهای کارآفرین به عرصه اقتصادی جامعه وجود دارد؟

۳) مهمترین موانع و چالش‌های کارآفرینی در ایران کدام می‌باشند؟

۴) برای بهبود و ارتقای سطح کارآفرینی در کشور، چه راهکارهایی را پیشنهاد می‌دهید؟

کسب‌وکار ضعیف

آقای غلامرضا سلامی

رئیس شورای عالی انجمن حسابداران خبره و عضو

شورای سیاست‌گذاری ماهنامه

● کارآفرین کسی است که به راه‌اندازی و سپس توسعه

کسب‌وکار علاقه‌مند است و از نظر ذهنی توان انجام این کار را دارد. علاوه بر آن، کارآفرین فردی ریسک‌پذیر و آینده‌نگر است. بنابراین اگر کسانی فکرمی کنند که صرفاً با داشتن سرمایه می‌توانند کارآفرین باشند، در جامعه ما بسیارند اشخاصی که با برخورداری از ارث یا به دلیل شرایط بیمارگونه اقتصادی، یک شبه ثروتمند شده‌اند، ولی نمی‌توان به آنها لقب کارآفرین داد. روشن است که بخش مهمی از توسعه اقتصادی و حتی اجتماعی هر جامعه، مرهون وجود کارآفرینان است، زیرا آنها هم در رشد اقتصادی از طریق ایجاد ارزش افزوده ناشی از سرمایه و کار و هم در ارتقای سطح اشتغال از طریق ایجاد کار و هم در پایین نگاه داشتن نرخ تورم، با تأمین تقاضای کالا و خدمات، توسعه اقتصادی و اجتماعی را میسر می‌سازند.

● در واقع با توجه به وضعیت نابسامان فضای کسب و کار کشور، هیچ تضمینی برای ورود نیروهای کارآفرین به عرصه اقتصادی وجود ندارد. در فضایی که به دلیل وجود تنش‌های سیاسی داخلی و خارجی، انحصارات دولتی، مداخله دولت و اتخاذ تصمیمات پی‌درپی توسط مسئولان در زمینه‌های اقتصادی و بانکداری، علامت غلط و گمراه‌کننده به دلیل وجود پیرانه‌های گوناگون، رانت بهره بانکی و نرخ غیرمنطقی ارز، تورم ۲۵ درصدی و ده‌ها دلیل دیگر، بسیاری از سرمایه‌گذاری‌ها با هدف‌گذاری کوتاه‌مدت یا با نگاهی رانت‌طلبانه صورت می‌گیرد، بنابراین نمی‌تواند توسعه اقتصادی پایدار را به دنبال داشته باشد.

● مهمترین موانع و چالش‌های کارآفرینی را باید در رتبه پایین کشور، حتی در بین کشورهای منطقه از نظر سهولت کسب‌وکار، آزادی اقتصادی، شفافیت و سلامت اقتصاد و شاخص‌های دیگر بین‌المللی جست‌وجو کرد.

علاوه بر آن، دلارهای ارزان نفتی که در اختیار واردکنندگان

کنند و چرخه اقتصاد را از شرایط موجود، به سمت وضعیت مطلوب حرکت دهند. با در نظر گرفتن شرایط فعلی حاکم بر اقتصاد کشور، نمی‌توان دورنمای واضحی برای کارآفرین ایرانی ترسیم کرد. متأسفانه کارآفرینی در شرایط فعلی، مصادف است با خطر کردن و قدم در راهی پرفراز و نشیب گذاشتن که البته سختی‌های این مسیر، بسیار بیشتر از همواری‌های آن خواهد بود.

● همواره وجود قوانین دست و پاگیر - علی‌الخصوص در بخش قوانین مالیاتی و قانون کار - مشکل‌ساز بوده است. بدون تردید، قوانین مانع‌ساز به بازنگری و اصلاح دارند، چراکه در حال حاضر، نقض قوانین منجر به تضییع حقوق برخی از اصناف می‌شود. قانون جامع، ضمن رعایت حقوق کارگر و احترام به حقوق اصناف، باید حقوق سرمایه‌گذار، کارفرما و تولیدکننده را نیز رعایت کرده و مورد احترام قرار دهد. به طور مثال، دولت می‌تواند از تبصره مالیات‌های تشویقی استفاده کند. قانون مالیات بر ارزش افزوده که اکنون در کل دنیا در حال اجرا می‌باشد، قانون بسیار مناسبی است و چنانچه در ایران نیز شرایط و بستر برای ظهور و بروز آن فراهم شود، به طور حتم از سوی جامعه صنعتگر و سایر اصناف، مورد مخالفت قرار نخواهد گرفت. برای تسهیل روند کارآفرینی، نه فقط قوانین مالیاتی، بلکه سایر قوانین مرتبط، از قبیل قوانین بانکی، حقوقی، قوانین کار و سایر قوانین مرتبط نیز باید مورد بازنگری و اصلاح قرار بگیرند، چراکه در صورت اعمال کوچکترین تغییر در یکی از قوانین اقتصاد، سایر قوانین این حوزه نیز متأثر خواهند بود و بدین ترتیب، نمی‌توان بدون در نظر گرفتن سایر قوانین، دست به اصلاح زد.

● همان‌طور که پیش‌تر اشاره شد، دولت باید روند

قوانین دست و پاگیر

آقای جعفر ذره‌بینی

مدیر عامل و عضو هیأت‌مدیره شرکت پُرس

● نقش و جایگاه کارآفرین در توسعه جوامع امروزی به حدی بارز و بدیهی است که دولت‌های سایر کشورها، سالانه میلیاردها دلار صرف حمایت از کارآفرینان خود می‌کنند. شما فرض کنید کارآفرینی وجود نداشته باشد، در این صورت دولت باید هر سال مخارج بسیار سنگینی را متحمل شود تا به اشتغال‌زایی در کشور بپردازد که در نتیجه از پرداختن به سایر کارها باز خواهد ماند و به طور اتوماتیک از حوزه رشد و توسعه در بلندمدت خارج می‌شود. بنابراین، در جامعه‌ای که برای پیشرفت، نیازمند کالاهای متعدد و خدمات گوناگون است و فراهم‌سازی تمام آنها توسط دولت غیرممکن می‌باشد، فقط با بها دادن و احترام گذاشتن به کارآفرین - که همان احترام گذاشتن به تولید است - توسعه تحقق خواهد یافت.

● قطعاً وضعیت اقتصادی حاکم بر هر جامعه‌ای از تصمیمات دولت متأثر است. بنابراین مقوله کارآفرینی نیز نمی‌تواند از این تأثیرها برکنار باشد و بدیهی است که در چنین شرایطی، فقط دولتمردان می‌توانند با اتخاذ تصمیمات درست، فضا را برای فعالیت کارآفرینان مهیا

است و رقابت نابرابر آنها و بنگاه‌های اقتصادی و انحصارات دولتی، وجود دولت مداخله‌گر، فقدان سیاست‌گذاری مناسب، مقررات ناکارآمد و بوروکراسی پیچیده و نبود تعامل سازنده با کشورهای دیگر، مهمترین موانع پیش‌روی کارآفرینی بوده و عبور از این موانع، مهمترین چالش‌های کارآفرینان ایرانی می‌باشد.

● برای بهبود و ارتقای کارآفرینی فقط یک راه وجود دارد و آن رفع موانع فوق می‌باشد. نسخه آماده و اجرایی برای رفع این موانع، سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی است که در صورت اجرا شدن به نحوی درست و مدبرانه، می‌تواند تحوّل اساسی را در اقتصاد کشور به وجود آورد، ولی افسوس که به نظر می‌رسد با دور زدن این سیاست‌ها، این نسخه شفا بخش نیز به سیاست‌های تعدیل اقتصادی و برنامه ناکام ایجاد صندوق ذخیره ارزی، ماده ۳ قانون برنامه چهارم توسعه و کل سیاست‌های پیش‌بینی شده در قانون برنامه چهارم خواهد پیوست. ■

می‌شود از هیچ، همه چیز خلق کرد
آقای محمدعلی عباسی

قائم مقام مدیر عامل گروه صنعتی صفا

● دنیای امروز و ساختار اقتصادی، به طور کلی با گذشته تفاوت‌های اساسی دارد. دارایی‌های مشهود که در گذشته در شکل یک بنگاه اقتصادی نقش تعیین‌کننده داشت، امروزه جای خود را به نوآوری، ابداع، خلق محصولات جدید و دارایی‌های نامشهود داده است. توسعه اقتصادی دنیای امروز بر مبنای بهره‌وری از دانش و خلاقیت استوار است. این نقش کارآفرین و رابطه آن در اقتصاد است.

در قرن حاضر، سرعت رشد اقتصادی بر پایه نوآوری حاکم است و باید بستری لازم برای رشد کسانی که ایده را به محصول و دانش را به صنعت تبدیل می‌نمایند فراهم سازیم. راه شکوفایی اقتصادی و توسعه صنعتی در گروه توسعه کارآفرینی است. کارآفرینان با برخورداری از خلاقیت، بر اساس فرصت‌ها در زمان‌های مناسب قادرند محصولی جدید یا خدماتی نو به بازار آرایه نمایند. نوآوری فرایندی است پایان‌ناپذیر، زیرا نمی‌توان برای تولید علم، حد و مرزی قایل شد. در اقتصاد مبتنی بر دانش نوآوران، صاحبان ایده و کارآفرینان، سرمایه‌های اصلی شرکت‌های تولیدی هستند.

کارآفرینان اکنون در عرصه اقتصاد جهانی اعم از زمینه‌های تولیدی، خدماتی و توسعه اجتماعی، منشأ تحولات بزرگی شده‌اند و از آنها نیز به عنوان قهرمانان ملی یاد می‌شود. چرخ‌های توسعه اقتصادی همواره با توسعه کارآفرینی به حرکت در می‌آید و بسیاری از شرکت‌های جهانی برای حل مشکلات خود به کارآفرینان روی

آورده‌اند. به دلیل نقش و جایگاه ویژه کارآفرینان در روند توسعه و رشد اقتصادی، بسیاری از دولت‌ها در کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه، تلاش می‌کنند تا با حداکثر امکانات و بهره‌برداری از دستاوردهای تحقیقاتی، شمار بیشتری از افراد جامعه را که دارای ویژگی‌های کارآفرینی هستند به آموزش در جهت کارآفرینی و فعالیت‌های کارآفرینانه تشویق و هدایت کنند. متأسفانه در کشور ما و در چند برنامه اخیر توسعه، توجه خاصی به این مهم نشده و حتی می‌توان گفت که این مفهوم برای بسیاری از دست‌اندرکاران و افراد جامعه ناشناخته و غریب است.

شاید به همین دلیل است که تاکنون برنامه‌ریزی و بسترسازی مناسبی در حوزه‌های اقتصادی، اجتماعی و آموزشی کشور برای توسعه کارآفرینی - به ویژه در مراکز دانشگاه‌های کشور - با اولویت در سطح ملی صورت نپذیرفته است.

● کارآفرینان موتور محرک رشد و توسعه اقتصادی جوامع هستند و برای رشد اقتصادی باید به کارآفرینی و طرح‌های کارآفرینان بها داده شود.

با توجه به این مهم که در کشور ما فرصت‌های شغلی متنوعی برای بهره‌برداری موجود است و دولت در این رابطه با مسؤلیت سنگینی مواجه می‌باشد. بدن منظور باید ضمن برنامه‌ریزی مناسب برای توسعه کسب‌وکار و فراهم‌سازی بسترها، سیاست‌گذاری‌ها و حمایت‌های لازم مالی و قوانین را نیز به عمل آورد. کارآفرینان افرادی هستند که با بکارگیری توانمندی‌های خود، این قدرت را دارند تا از هیچ، همه چیز خلق کنند.

● برخی از چالش‌های کشور در زمینه کارآفرینی عبارتند از:

□ عدم گسترش و تقویت بخش خصوصی ایران
□ عدم گسترش بینش و پذیرش اشتغال زنان و زنان کارآفرین در جامعه

□ عدم انتشار گسترده اخبار از میزان فعالیت‌های کارآفرینی و پیامدهای آن در رشد اقتصاد ملی کشور

□ عدم وجود استراتژی و برنامه بلندمدت برای معرفی و قدرشناسی از کارآفرینان خلاق و برجسته که می‌تواند در همه‌گیر شدن و بالندگی بیشتر فرهنگ کارآفرینی نقش بسزایی داشته باشد.

□ عدم وجود مراکز علمی و کاربردی برای جمع‌آوری، نگهداری و بهره‌برداری در راستای مدل‌سازی نوآوری و خلاقیت، به منظور هدف عالی توسعه کارآفرینی

□ عدم حمایت از ریسک بازار، ریسک سیاسی و ریسک فنی برای کارآفرینان جوان

□ مشکل بانکی و عدم تأمین مالی مناسب و به موقع و همچنین مقررات سخت بانکی برای کارآفرینان

□ مشکل قوانین و مقررات مربوط به تجارت، صادرات و واردات

□ مشکل قوانین اداری از جمله شهرداری، محیط زیست و غیره

● برای حل معضلات موجود کارآفرینی در کشور، می‌توان این راه‌حل‌ها را پیشنهاد کرد:

□ تأسیس سازمان منابع ملی که متعهد به امر آموزش و

تحقیقات کارآفرینی باشد.

□ مطالعه و تحقیق در قالب انتشار کتاب‌های زندگی کارآفرینان و تاریخچه فعالیت آنان، چگونگی ایجاد کسب‌وکار شخصی و شیوه‌های سریع پولدار شدن و تعاریف و نظریه‌هایی که در این خصوص مطرح شده است.

□ جامعه باید اجازه اشتباه کردن و لغزش و خطا و شکست را جزیی از فرایند کارآفرینی دانسته و از هرگونه شماتت و ارزیابی و قضاوت در این مورد حذر نماید تا کارآفرین جرأت ادامه مسیر را پیدا کند.

□ پیوند علم و صنعت می‌تواند نقش مهمی در راستای ایجاد موج عظیم کارآفرینی و استقرار "نهضت ملی کارآفرینی" در جامعه ایرانی تلقی شود و می‌تواند راهگشا باشد.

□ جامعه باید امکانات و منابع لازم را در اختیار کارآفرین قرار دهد و موانع و محدودیت‌های احتمالی را از پیش روی آنان بردارد.

□ حمایت از تشکیل بنگاه‌های بزرگ و متوسط در کنار بنگاه‌های کوچک از دیگر اقدامات ضروری در این راستا است.

□ حمایت از تکمیل چرخه تحقیق تا تولید به منظور فراهم کردن زمینه‌های بکارگیری مؤثر نتایج و پشتیبانی از مخترعان، مبتکران، محققان کارآفرین، مؤسسات و شرکت‌های کارآفرینی و هدایت فعالیت آنها نیز بسیار مثرتر خواهد بود.

□ انتخاب افراد برتر جامعه در استفاده نهاده‌ها و فرآورده‌های کارآفرینان در تأمین نیازهای خود در مقابل وجود سایر فرآورده‌ها، تولیدات، محصولات، کالاها و خدمات، می‌تواند عامل مهمی در ارتقا و توسعه کسب‌وکارهای کارآفرینانه باشد.

□ سپاسگزاری جامعه و نهادهای مدنی از زحمات و تلاش‌های خلاقانه کارآفرینان که این امر باعث خواهد شد تا آنان از کارکردهای خود احساس رضایت نموده و سعی در گسترش دامنه فعالیت‌هایشان داشته باشند.

□ ایجاد تعامل بیشتر وزارتخانه‌های ذیربط، بررسی روند و وضعیت عملکرد و مشکلات موجود کارآفرینان پیشکسوت، اصلاح آیین‌نامه فعلی و بررسی و پیشنهاد وضع آیین‌نامه و دستورالعمل‌های جدید و واگذاری کلیه امور مرتبط به انجمن کارآفرینان کشور از دیگر راهکارهای مهم در این زمینه است.

□ فراهم نمودن سرمایه‌گذاری گسترده بروی کودکان امروز کشور که موجب پدیدار شدن کارشناسانی خلاق، کارآفرین و توانمند در بیست سال آینده برای سازمان‌های کشور خواهد بود.

□ لازم است جشنواره‌های کارآفرینی در کشور برگزار شود و دولت از کارآفرینان به عنوان سرمایه‌های اقتصادی و فرهنگی و ارزش‌گذاری در زمینه کار در جامعه تقدیر نماید.

□ داشتن چشم‌انداز بین‌المللی برای کارآفرینان جوان یکی از مزیت‌هایی است که می‌بایست از آن بهره‌مند گردند و امکان آشنایی جوانان کارآفرین با فرهنگ دیگر کشورها ضروری است. ■